

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Реферат о завршеној докторској дисертацији

Наставно-научно веће Филозофског факултета на седници одржаној 20.12.2018. изабрало нас је у комисију за оцену докторске дисертације под називом:

КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОСЛА И СТРУКТУРА МОТИВАЦИЈЕ ЗА РАД ЗАПОСЛЕНИХ У СЕКТОРУ СОФТВЕРСКОГ ИНЖЕЊЕРСТВА

докторандкиње Ане Милојковић. Дисертација садржи 139 страница с прилозима и 71 јединицу референтне литературе. Након анализе дисертације и увида у биографију и библиографију подносимо следећи извештај:

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Ана Милојковић је рођена 02.02.1990. у Београду, где је завршила основну школу "20. октобар" и након тога XIV београдску гимназију. Филозофски факултет у Београду је уписала 2009. године, одсек психологија. Мастер студије је уписала 2013. и завршила их 2014. са просечном оценом 10.00, одбраном рада "Провера ефеката тренинга асертивности у организационом контексту" код менторке проф.др Миросаве Ђуришић-Бојановић. Докторске студије психологије уписује исте године, док паралелно са тим ради на пословима селекције, регрутације, спровођења обуке запослених. Исте године бива унапређена у ХР консултанта и почиње да се бави проценама запослених користећи ХОГАН батерију тестова за процену запослених. 2014. године се запошљава и на Факултету за медије и комуникације као сарадник у настави, а 2015. је била изабрана у звање асистента на предметима Статистика, Методологија психолошких истраживања, Психометрија, Академске вештине и добија да води цео предмет Увод у психологију, на том факултету, где ради и данас. Поред ових обавеза радила је на пројектима за велике фирме, као екстерни консултант и волонтирала на Филозофском факултету код менторке проф.др Миросаве Ђуришић-Бојановић. Ана је до сада положила све испите на докторским студијама и одбранила студијске истраживачке радове, а њена тренутна просечна оцена износи 10.00. Поред овога, Ана се бави и психотерапијом и завршава едукацију из Конструктивистичке психотерапије.

Бавећи се практичним и научним радовима из области људских ресурса, након истраживања у ком је учествовала као коаутор, усмерила је своја интересовања на тему мотивације за рад. Након тога, учествовала је на стручним пројектима који се односе на процену мотивације за рад и задовољства послом у више страних и домаћих компанија. Све наведено је резултирало одлуком да и своју докторску дисертацију усмери ка истраживању мотивације на раду.

1. Ђуришић-Бојановић, М., **Милојковић, А.** & Р., Radulović (2016). The managerial preferences for risk-taking in a business environment. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 6(7)

2. **Milojković, A., Đurišić-Bojanović, M., Cerović, S., Pavićević, M., & Dulović A.** (2015). Spremnost na preuzimanje rizika u organizaciji: efekat ličnosti i motiva. *Godišnjak za psihologiju*, 12(14), 83-99.

3. **Milojković, A.** (2014). Acceptance of plurality of ideas as a precondition for assertiveness training. Rad izložen na 10th days of applied psychology International conference Individual and the Environment. Niš, Srbija.

4. **Milojković, A., Pavićević, M., Čerović, C., Dulović, A. Đurišić-Bojanović, M. & M., Čabarkapa:** Spremnost na preuzimanje rizika u organizaciji: efekat ličnosti i motivatora(27-29), Skup Savremeni trendovi u psihologiji Current Trends in Psychology 29 – 31 Oktobar 2015 Filozofski fakultet u Novom Sadu

2. Предмет и циљ дисертације:

Предмет и циљ дисертације јесте анализа карактеристика посла и структуре мотивације за рад у сектору информационих технологија, конкретније софтверског инжењерства. Општи теоријски циљ рада био је да се концептуализују дистинктивне карактеристике посла, задовољство тим карактеристикама и мотивација за рад у сектору софтверског инжењерства. Теоријски и научни допринос овог рада тиче се пре свега редефинисања и концептуализовања значења централних концепата психологије рада и организационе психологије: мотивације за рад и задовољства карактеристикама посла. Будући да је реч о новим профилима запослених у области која је од водећег значаја за развој привреде савремених друштава, ово истраживање је оригиналан покушај доприноса у том смеру. Полазећи од критичког преиспитивања доминантних теоријских претпоставки савремених теорија мотивације, кандидаткиња примењује оригиналну методологију идентификовања структура мотивације за рад запослених у сектору софтверског инжењерства. Новина у овом раду је пре свега фокус на субјективна значења и интерпретације запослених, у погледу карактеристика и изазова посла у области информационих технологија. Методолошки циљ рада био је да се коришћењем новог методолошког приступа, комбиновањем квалитативне и квантитативне парадигме, испита комплексност односа карактеристика посла и структуре мотивације за рад у сектору софтверског инжењерства. Методом контрастних група проверене су разлике између перцепције карактеристика посла и структуре мотивације запослених у софтверском инжењерингу и запослених у сродним занимањима. Практични циљеви истраживања огледају се у конструисању новог инструмента, алата за вишеструку употребу: (а) за процену адекватности постојећих система мотивисања запослених; (б) за идентификацију степена задовољства запослених; (ц) за идентификацију узрочника флукуације и апсентизма (д) за стратешко развојно планирање; (е) за регрутацију и селекцију запослених; (ф) за планирање обука и тренинга запослених.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

X1: Перцепције карактеристика посла софтверских инжењера и програмера ће се разликовати у односу на перцепцију карактеристика посла електроинжењера, телекомуникационих и других, несофтверских инжењера ИТ сектора. Хипотеза је потвђена.

X2: Структура мотивације за рад ће се квалитативно и квантитативно разликовати код софтверских инжењера и програмера у односу на електроинжењере,

телекомуникационе инжењере и инжењере информационих технологија који се не баве развојем софтвера. Хипотеза је потвђена.

X3: Однос задовољства карактеристикама посла и мотивације за рад ће се разликовати с обзиром на радну позицију и степен образовања испитаника. Хипотеза није потвђена.

X4: Очекује се статистички значајно већа заступљеност интринзичке мотивације код софтверских инжењера и програмера, у односу на екстринзичку. Хипотеза је потвђена.

X5: У структури мотивације за рад софтверских инжењера и програмера ће статистички најзаступљенији бити мотиватори који се односе на решавање интелектуално стимулишућих задатака. Хипотеза је потвђена.

X6: Очекује се статистички значајна разлика у структури мотивације код запослених софтверских инжењера и програмера који су на различитим радним позицијама (Јуниор, Интермедиет и Сениор). Хипотеза није потвђена.

X7: Структура мотивације за рад се неће статистички значајно разликовати између мушкараца и жена запослених у сектору софтверског инжењерства. Хипотеза је потвђена.

X8: Код особа које су завршиле неки од програма преквалификације, екстринзичка мотивације ће бити значајно израженија у односу на интринзичку. Хипотеза није потвђена.

4. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације:

Докторска дисертација Ане Милојковић садржи следећа поглавља: уводни део (теоријски референтни оквир), методолошки део (објашњење процедуре прикупљања података, опис узорка и коришћених инструмената), приказ резултата, дискусија резултата и закључак.

Уводни (теоријски) део

У уводном делу кандидаткиња Ана Милојковић прави преглед најистакнутијих промена у савременом свету рада, како у погледу развоја сектора информационих технологија, тако и у погледу карактеристика нових послова у поменутом сектору. Затим следи преглед најистакнутијих релевантних теорија мотивације на раду као и критички осврт и ограничења есенцијалистичког приступа у разумевању комплексног проблема интеракције карактеристика посла и мотивације запослених. Разматрање се завршава образлагањем алтернативне социоконструкционистичке парадигме као погоднијег теоријско-истраживачког оквира за дефинисање предмета, проблема и циљева истраживања.

Методолошки део

У оквиру овог дела детаљно је приказана процедура прикупљања података. Испитивање је рађено у две фазе: (1) квалитативно, у коме се, ослањајући се на начела социоконструкционистичке методологије као и специфичне технике, детаљно образлаже процедура конструисања завршне верзије упитника намењеног испитивању структуре мотивације и (2) квантитативно, које је било усмерено на статистичку обраду прикупљених података, као и на проверу валидности и поузданости конструисаног инструмента. Регресионом анализом проверена је могућност предикције мотивације за рад на основу карактеристика посла, као и да ли варијабле попут пола, образовања и радне позиције модерирају однос између карактеристика посла и мотиватора за рад запослених у

сектору софтверског инжењерства . У првом делу истраживања, за елицитацију конструката, коришћени узорак се састојао од 50 испитаника оба пола, од којих је 50% из области софтверског инжењерства, а других 50% су електроинжењери, инжењери телекомуникација и несофтверског дела ИТ сектора. У другом кораку узорак је чинило 389 програмера изабраних на случајан начин. Након статистичке провере упитника, дошло се до коначне верзије која има укупно 39 тврдњи, од којих 32 мере интринзичку и екстринзичку мотивацију за рад програмера и софтверских инжењера, а 7 ставки се односе на демографске карактеристике испитаника

Приказ резултата истраживања

У оквиру овог дела детаљно су приказани резултати истраживања тако да прате постављене циљеве и хипотезе. Захваљујући резултатима овог истраживања, показало се да је перцепција карактеристика посла код програмера и софтверских инжењера другачија у односу на друге запослене. Разлике постоје и у односу на запослене који се баве веома сличним пословима. Управо због разлике у перципирању различитих карактеристика посла, било је очекивано, а затим и потврђено да је мотивација за посао квалитативно и квантитативно другачија код ове две групе инжењера. Најзаступљенији мотиватори у групи програмера и софтверских инжењера су интелектуално стимулишући задаци. Када су у питању ефекти испитиваних социодемографских карактеристика на перцепцију карактеристика посла и структуру мотивације разлике између две групе инжењера нису добијене.

Дискусија резултата

Дискусија резултата истраживања организована је тако да одговори структури постављених циљева и хипотеза истраживања. У дискусији резултата кандидаткиња је интерпретирала и упоредила добијене налазе са резултатима неких ранијих релевантних испитивања и теоријских претпоставки. Посебно је значајан налаз који се тиче основног конструкта теорије самодетерминације, интринзична/екстринзична мотивација. Показало се да је реч о квалитативно различитим конструктима а да захтеве посла програмера и софтверских инжењера треба тако обликовати да примарно ангажују интринзичну мотивацију, пре свега дизајнирањем интелектуално стимулишуће радне средине и радних задатака. Добијени резултати од значаја су за разумевање, наизглед парадоксалног феномена изражене флукуације запослених у области софтверског инжењерства и истовремено сугеришу конкретне практичне превентивне интервенције.

Закључак

У закључном делу овог рада кандидаткиња Ана Милојковић се посебно осврнула на импликације које њена студија има за будућа истраживања, унапређење методологије испитивања структуре мотивације на раду и практичне интервенције које имају за циљ унапређење радних процеса и добробити запослених у сектору информационих технологија.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Теоријски и научни допринос рада кандидаткиње Ане Милојковић односи се на новине у концептуализовању мотивације за рад и задовољства карактеристикама посла у области информационих технологија и софтверског инжењерства. Коришћењем новог

методолошког приступа, комбиновањем квалитативне и квантитативне парадигме, рад је допринео комплекснијем увиду у природу посла и мотивације у области информационих технологија и софтверског инжењерства. Важан резултат истраживања је конструисање и метријска провера оригиналног инструмента за испитивање структуре мотивације запослених у сектору информационих технологија. Практични допринос се огледа у могућности коришћења резултата истраживања (а) за процену адекватности постојећих система мотивисања запослених; (б) за идентификацију степена задовољства запослених; (ц) за идентификацију узрочника флукуације и апсентизма (д) за стратешко развојно планирање; (е) за регрутацију и селекцију запослених; (ф) за планирање обука и тренинга запослених. На крају бисмо истакли да оригинални теоријско концептуални и методолошки приступ коришћен у дисертацији Ане Милојковић може бити инспиративан за будуће истраживаче.

7. Закључак:

На основу анализе докторске дисертације „Карактеристике посла и структура мотивације за рад запослених у сектору софтверског инжењерства.” докторандкиње Ане Милојковић, увида у биографију и библиографију кандидаткиње, Комисија закључује да је:

- а) дисертација у целости у складу са одобреном пријавом,
- б) да представља оригинално и самостално научно дело,
- ц) и да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Потписи чланова комисије:

Проф.др Миросава Ђуришић-Бојановић

Проф.др Светлана Чизмић

Проф.др Миланко Чабаркапа

Проф.др Миодраг Ивковић
